

Lieta C-155/21

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Datums, kurā lūgums reģistrēts Tiesā:

2021. gada 10. marts

Iesniedzējtiesa:

Svea hovrätt (Zviedrija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2021. gada 1. marts

Prasītāja:

Itālijas Republika

Atbildētāja:

Athena Investments A/S (iepriekš – *Greentech Energy Systems A/S*)

NovEnergia II Energy dantes Environment (SCA) SICAR

NovEnergia II Italian Portfolio SA

[..]

LŪGUMS SNIEGT PREJUDICIĀLU NOLĒMUMU

[..]

Pamatlietas puses

Prasītāja: Itālijas Republika

[..]: [..]

[orig. 2. lpp.]

- Atbildētāja: 1. *Athena Investments A/S* (iepriekš – *Greentech Energy Systems A/S*)
[..]
Dānija
2. *NovEnergia II Energy & Environment (SCA) SICAR*
[..]
Luksemburga
3. *NovEnergia II Italian Portfolio SA*
[..]
Luksemburga
- [..]

[oriģ. 3. lpp.] Pamatlietas priekšmets un atbilstošie fakti

Fakti

1. 2005.–2012. gadā Itālijas Republika (Itālija) pieņēma tiesisko regulējumu, lai veicinātu ieguldījumus atjaunojamos energoresursos. Ar dažiem vēlākiem tiesību aktiem tika atcelti vai ierobežoti finanšu stimuli. Vispirms tas tika izdarīts ar 2014. gada 24. jūnija Likumu 91/2014 (tā sauktais “*Spalma incentivi* dekrēts”).

2. Dānijas ieguldījumu sabiedrība *Athena Investments A/S*, Luksemburgas ieguldījumu fonds *NovEnergia II Energy Environment (SCA) SICAR* un Luksemburgas akciju sabiedrība *NovEnergia II Italian Portfolio SA* (turpmāk tekstā kopā saukti – “ieguldītāji”) laikposmā no 2008. līdz 2013. gadam veica ieguldījumus Itālijā. Itālijas valsts uzņēmums *GSE* ieguldītājiem apstiprināja finanšu stimulus ar rakstveida apliecinājumu un vienošanos starp *GSE* un saules enerģijas operatoriem, kuros ieguldītāji veica ieguldījumus. Ieguldītāji uzskatīja, ka, vispirms apsolot un vienojoties par finansiāliem stimuliem, bet pēc tam tos atceļot vai samazinot, Itālija nav ievērojusi savus pienākumus, kas izriet no Enerģētikas hartas nolīguma (*Energy Charter Treaty (ECT)*), OV 69, L 9.3 1998, 1. lpp.). Ieguldītāji tādēļ vērsās *Stockholms Handelskammares Skiljedomsinstitut (SCC)* (Stokholmas Tirdzniecības palātas Šķīrējtiesas institūts), aizsākot tiesvedību pret Itāliju. Tiesvedība notika saskaņā ar 2010. gada 1. janvāra *SCC* šķīrējtiesas reglamentu. Šķīrējtiesas nolēmums tika pieņemts 2018. gada 23. decembrī (*SCC Arbitration V (2015/095)*).

3. Pēc šķīrējtiesas nolēmuma pasludināšanas Itālija vērsās *Svea hovrätt (Svea apelācijas tiesa)* ar prasību atcelt vai pasludināt par spēkā neesošu tiesību aktu.

Tiesvedība šķīrējtiesā

4. 2015. gada jūlijā ieguldītāji uzsāka tiesvedību šķīrējtiesā pret Itāliju saskaņā ar *ECT* 26. pantā paredzēto strīdu izšķiršanas mehānismu. Ieguldītāji apgalvoja, ka Itālija nav izpildījusi *ECT* 10. panta 1. punktā paredzētos pienākumus, jo tā ir samazinājusi tarifa likmes, tostarp pieņemot *Spalma incentivi* dekrētu. Ieguldītāji lūdza atlīdzināt kopējo summu 26,3 miljonu EUR apmērā.
5. Ieguldītāju prasības pieteikums šķīrējtiesā tika iesniegts 2016. gada 1. aprīlī. Itālija savu iebildumu rakstu iesniedza 2016. gada 15. septembrī. Savā iebildumu rakstā Itālija iebilda pret šķīrējtiesas kompetenci, nosakot lietas dalībniekus tā sauktajā Savienības iekšējā strīdā, citiem vārdiem, strīdā, no vienas puses, starp [orig. 4. lpp.] ieguldītāju no vienas Savienības dalībvalsts un, no otras puses – Savienības dalībvalsti, kas nav ieguldītāja [rezidences] valsts.
6. 2016. gada 21. decembrī Eiropas Komisija lūdza atļauju iestāties tiesvedībā šķīrējtiesā. Šis pieteikums tika apmierināts un Komisijas *amicus curia* procesuālais raksts tika iesniegts 2017. gada 28. aprīlī.
7. Šķīrējtiesas nolēmumā šķīrējtiesa atzina savu kompetenci izskatīt strīdu (šķīrējtiesas nolēmuma 335.–403. punkts). Šķīrējtiesa uzskatīja, ka *ECT* nav paredzēts skaidrs izņēmums attiecībā uz Savienības iekšējiem strīdiem. Šķīrējtiesa arī norādīja, ka, ja Savienība un tās dalībvalstis būtu paredzējušas izslēgt šādus strīdus, tas būtu skaidri minēts. Lisabonas līgumā šķīrējtiesas skatījumā nav veikti grozījumi par *ECT* piemērošanu starp Eiropas Savienības dalībvalstīm. Neesot arī konflikta starp *ECT* un Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 344. pantu un līdz ar to arī konflikta starp *ECT* un Savienības tiesībām. Šķīrējtiesa uzskatīja, ka šis strīds bija nevis par ES līgumu interpretāciju vai piemērošanu, bet gan par tiesībām un pienākumiem, kas izriet no *ECT*.
8. Attiecībā uz 2018. gada 6. marta spriedumu lietā *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158; *Achmea* spriedums) šķīrējtiesa norādīja, ka šis spriedums nenozīmē to, ka šķīrējtiesai nav kompetences izskatīt šo strīdu it īpaši tāpēc, ka *ECT* nav divpusējs ieguldījumu nolīgums starp divām Eiropas Savienības dalībvalstīm. Tās ieskatā *ECT* 26. panta 6. punktā ietverta klauzulu par tiesību aktu izvēli, kurā bija atsauce uz starptautiskajām tiesībām, nevar uzskatīt par tādu, kas ietver Savienības tiesības. Tādēļ šķīrējtiesa uzskatīja, ka šajā strīdā tā nav interpretējusi vai piemērojusi Savienības tiesības. Šķīrējtiesa arī norādīja – tas, ka ES ir parakstījusi *ECT*, nozīmē, ka to nevarētu uzskatīt par “nolīgumu starp dalībvalstīm” un tādējādi *Achmea* spriedums *ECT* nav piemērojams. Būtībā šķīrējtiesa uzskatīja, ka Itālija nav izpildījusi savus no *ECT* izrietošos pienākumus un piesprieda atlīdzināt ieguldītājiem summu 11,9 miljonu EUR apmērā, pieskaitot procentus, kā arī atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

[oriģ. 5. lpp.] Svea hovrätt celtā prasība atcelt vai atzīt par spēkā neesošu tiesību aktu Itālijas prasījumi, apelācijas sūdzības pamati un atsevišķi juridiskie argumenti

9. Itālijas Republika lūdz apelācijas tiesu atcelt šķīrējtiesas nolēmumu vai atzīt šķīrējtiesas nolēmumu par spēkā neesošu. Savas prasības pamatojumam Itālija galvenokārt norāda turpinājumā minēto. Šķīrējtiesas nolēmums ir jāatceļ, jo uz to neattiecas neviena starp pusēm noslēgta un spēkā esoša vienošanās par šķīrējtiesu. Starp ieguldītājiem un Itāliju neesot bijis iespējams noslēgt spēkā esošu vienošanos par šķīrējtiesu, pamatojoties uz *ECT* 26. pantu, jo šo tiesību normu nevar interpretēt kā tādu, kura attiecas uz Savienības iekšējo strīdu. Ja interpretācijas rezultātā tiktu uzskatīts, ka *ECT* 26. pants attiecas uz Savienības iekšējiem strīdiem, šajā pantā ietvertā šķīrējtiesas klauzula tik un tā nebūtu saderīga ar Savienības tiesībām. Līguma par Eiropas Savienību (LES) 4. panta 3. punkts un 19. pants, kā arī LESD 267. un 344. pants nepieļauj *ECT* 26. pantā paredzēto šķīrējtiesas klauzulu, kas noslēgta starp dalībvalstīm. Tādēļ tas Savienības iekšējos strīdos nav nedz piemērojams, nedz spēkā esošs. Līdz ar to neesot spēkā esoša priekšlikuma [par šķīrējtiesu], kas kalpotu par pamatu spēkā esošai vienošanās par šķīrējtiesu. Vērtējumu nemaina tas, ka Eiropas Savienība ir *ECT* dalībniece. Tādējādi starp Itāliju un ieguldītājiem nav noslēgta neviena spēkā esoša vienošanās par šķīrējtiesu.

10. Šķīrējtiesas nolēmums nav spēkā, jo tajā ir ietverts tādu jautājumu vērtējums, kurus saskaņā ar Zviedrijas tiesībām šķīrējtiesas nevar izskatīt. Tiesa ir nospriedusi, ka Savienības iekšējos strīdus ieguldījumu jomā nevar iesniegt šķīrējtiesās nedz pirms, nedz arī tad, kad tie ir radušies. Tādējādi tiesiskajā regulējumā ir ietverts ierobežojums – šajā gadījumā – LESD 267. un 344. pantā, kā arī LES 4. panta 3. punktā un 19. pantā. Līdz ar to ir konstatējams obligāts procesuāls šķērslis. Šķīrējtiesas kompetencē nav izskatīt šādus strīdus un saistībā ar šādiem strīdiem pasludināts šķīrējtiesas nolēmums nav spēkā. Eiropas Savienības iekšējos strīdus ieguldījumu jomā šķīrējtiesas nav kompetentas izskatīt arī tādēļ, ka tie būtiski skar vispārējas intereses. Savienības tiesību īpašo iezīmju un to autonomijas saglabāšana ir šādas vispārējas intereses, kas neietilpst strīdā, kuru kompetenta ir izskatīt šķīrējtiesa.

11. Šķīrējtiesas nolēmums vai veids, kā tas ir ticis pieņemts, ir acīmredzami nesaderīgs ar Zviedrijas sabiedrisko kārtību. Šajā lietā aplūkotās Savienības tiesību normas ir Savienības sabiedriskās kārtības pamatā esošās tiesību normas un pamatprincipi. Šķīrējtiesas nolēmums ir balstīts uz vienošanos par šķīrējtiesu, kas, iespējams, ir noslēgta saskaņā ar šķīrējtiesas klauzulu, kura saskaņā ar Savienības tiesību pamatnormām nav spēkā. Šķīrējtiesa tomēr atzina savu kompetenci izskatīt **[oriģ. 6. lpp.]** šo strīdu. Tādējādi gan šķīrējtiesas nolēmums kā tāds, gan veids, kā tas ir ticis pieņemts, ir acīmredzami nesaderīgs ar Zviedrijas sabiedrisko kārtību.

12. Itālija nav zaudējusi tiesības atsaukties uz spēkā esošas vienošanās par šķīrējtiesu neesamību, jo *ECT* 26. pantā paredzētā šķīrējtiesas klauzula ir pretrunā Savienības tiesībām un līdz ar to nav piemērojama vai, alternatīvi, ir spēkā neesoša. Savā iebildumu rakstā tiesvedībā šķīrējtiesā Itālija jau bija norādījusi uz šķīrējtiesas kompetences neesamību tostarp tādēļ, ka *ECT* 26. pantā paredzētā šķīrējtiesas klauzula nav saderīga ar Savienības tiesībām (pieņemot, ka tā attiecas uz Savienības iekšējiem strīdiem). Pēc tam Itālija tiesvedības šķīrējtiesā laikā uzturēja un precizēja šo iebildumu (tostarp atsaucoties uz *Achmea* spriedumu un to, ka *ECT* 26. pantā minētais priekšlikums šķīrējtiesai nav nedz piemērojams, nedz spēkā nesošs). Tiesvedībā šķīrējtiesā ieguldītāji nav minējuši, ka iebilde ir novēlota, tieši otrādi – viņi pēc būtības ir atbildējuši uz iebildi un ir piekrituši tās izskatīšanai.

13. Ar šķīrējtiesas nolēmuma atcelšanu vai tā atzīšanu par spēkā neesošu netiekot pārkāpts samērīguma princips Savienības tiesībās.

Ieguldītāju nostāja, prasības noraidīšanas iemesli un atsevišķi juridiskie argumenti

14. Ieguldītāji iebilst pret Itālijas prasījumiem. Savu iebildumu pamatojumam viņi norāda turpinājumā minēto. *ECT* 26. pantā ir ietverts spēkā esošs un saistošs visu *ECT* līgumslēdzēju valstu priekšlikums par šķīrējtiesu ieguldītājiem no citām *ECT* līgumslēdzējām valstīm. Ne *ECT* 26. panta formulējums, ne tā konteksts neļauj izslēgt Savienības iekšējos strīdus no *ECT* strīdu izšķiršanas mehānisma. *ECT* 26. pantā minētais priekšlikums par šķīrējtiesu ir spēkā esošs. Itālijas prasījums neesot pamatots, jo *ECT* 26. panta un līdz ar to tajā ietvērto priekšlikumu par šķīrējtiesu regulē starptautiskās publiskās tiesības, nevis Savienības tiesības. Pat ja Savienības tiesības būtu piemērojamas, *ECT* 26. pants, un arī *Achmea* spriedums ar tām tomēr būtu saderīgs. *ECT* ir daudzpusējs nolīgums, kuru ir noslēgušas Eiropas Savienības dalībvalstis, trešās valstis un pati Savienība. Savienības materiālās tiesības nav piemērojamas saskaņā ar *ECT* aizsāktās procedūrās. Tiesību normu konflikta starp Lisabonas līgumu un *ECT* gadījumā pārkāpas ir *ECT* normas, kā izriet no tā 16. panta.

15. Šķīrējtiesas nolēmumā nav vērtējuma par jautājumu, kuru saskaņā ar Zviedrijas tiesībām nevar izskatīt šķīrējtiesa. Puses savas tiesiskās attiecības, proti, jautājumu par atlīdzību Itālijas līgumsaistību neizpildes dēļ būtu varējušas noregulēt, noslēdzot izlīgumu. Tādēļ jautājumus varēja izskatīt šķīrējtiesā. [7. lpp]. Šķīrējtiesa, kurai strīds ir jāizskata saskaņā ar *ECT*, nevar piemērot Savienības tiesības.

16. Ja šķīrējtiesas nolēmums pēc būtības vai tiesvedība šķīrējtiesā, kuras beigās tiek pieņemts šķīrējtiesas nolēmums, ir pretrunā Zviedrijas *ordre public*, kas sevī ietver noteiktas Savienības tiesību pamatnormas, šādu šķīrējtiesas nolēmumu var atzīt par spēkā neesošu, jo tas acīmredzami nav saderīgs ar Zviedrijas sabiedriskās kārtības pamatprincipiem. Tomēr nedz šķīrējtiesas nolēmums, nedz veids, kā tas ir ticis pieņemts, nav acīmredzami nesaderīgs ar Zviedrijas sabiedrisko kārtību.

17. Itālijai ir zudušas tiesības atsaukties uz to, ka *ECT* 26. pantā ietvertais priekšlikums par šķīrējtiesu nav spēkā. Tiesvedībā šķīrējtiesā Itālija tikai norādīja, ka *ECT* 26. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā nav ietverts Savienības dalībvalsts priekšlikums par šķīrējtiesu ieguldītājiem no citām Eiropas Savienības dalībvalstīm. To, uz ko šobrīd atsaucas Itālija, proti, ka nav spēkā esošas vienošanās par šķīrējtiesu, jo *ECT* 26. panta priekšlikums par šķīrējtiesu ir jāuzskata par spēkā neesošu nesaderības ar Savienības tiesībām dēļ, – šī dalībvalsts tiesvedībā šķīrējtiesā netika apstrīdējusi.

18. Šķīrējtiesas nolēmuma atcelšana vai atzīšana par spēkā neesošu, pamatojoties uz Savienības tiesībām, būtu pretrunā samērīguma principam. Ja šķīrējtiesas nolēmums tiktu atcelts, pamatojoties uz Savienības tiesībām, ieguldītājiem rastos ievērojami zaudējumi, un Itālijai tiktu atlīdzināts par to, ka tā ir noslēgusi starptautisku nolīgumu (kuru ir noslēgusi arī pati Savienība un uz kuru ieguldītāji ir paļāvušies), pārkāpjot Itālijas saistības, kas tai izriet no Savienības tiesībām.

Atbilstošās Zviedrijas un Savienības tiesību normas

Šķīrējtiesu likums

19. Saskaņā ar *lagen (1999:116) om skiljeförfarande (skiljeförfarandelagen)* (Šķīrējtiesu likums (1999:116)) 1. panta pirmo daļu strīdi, kuros puses var noslēgt izlīgumu, uz vienošanās pamata var tikt nodoti vienam vai vairākiem šķīrējtiesnešiem nolēmuma pieņemšanai. Pirmā daļa ir formulēta šādi:

1 § Strīdi, kuros puses var noslēgt izlīgumu, uz vienošanās pamata var tikt nodoti vienam vai vairākiem šķīrējtiesnešiem nolēmuma pieņemšanai. Šāda vienošanās var attiekties uz strīdiem nākotnē par tajā paredzētajām tiesiskajām attiecībām. Strīds var attiekties arī uz noteikta apstākļa iestāšanos.

[..]

20. Tiesvedības šķīrējtiesā juridiskais pamats ir vienošanās par šķīrējtiesu. Līgums ir balstīts uz pušu autonomiju attiecībā uz strīda priekšmetu. No dažādām tiesību normām var izrietēt, ka strīdu par noteiktu jautājumu nevar nodot izskatīšanai šķīrējtiesā. [..]

[orig. 8. lpp.] 21. Šķīrējtiesas nolēmums nav spēkā, ja tajā ir vērtēts jautājums, kuru saskaņā ar Zviedrijas tiesībām nevar izskatīt šķīrējtiesā (Šķīrējtiesu likuma 33. panta pirmās daļas 1. punkts). Šķīrējtiesas nolēmums nav spēkā arī tad, ja šķīrējtiesas nolēmums vai veids, kādā tas ir ticis pieņemts, ir acīmredzami nesaderīgs ar Zviedrijas sabiedrisko kārtību (šī paša panta pirmās daļas 2. punkts). Šīs Šķīrējtiesu likuma 33. panta attiecīgās daļas ir formulētas šādi:

33 § Šķīrējtiesas nolēmums nav spēkā:

1. ja tajā ir vērtēts tāds jautājums, kuru saskaņā ar Zviedrijas tiesībām nevar izskatīt šķīrējtiesā;
  2. šķīrējtiesas nolēmums vai veids, kādā tas ir ticis pieņemts, ir acīmredzami nesaderīgs ar Zviedrijas sabiedrisko kārtību, vai
- [..]
22. Spēkā neesamības pamatus tiesa ņem vērā pēc savas ierosmes.
  23. Saskaņā ar Šķīrējtiesu likuma 34. panta pirmās daļas 1) punktu šķīrējtiesas nolēmumu, ja to prasījusi kāda no pusēm, pilnībā vai daļēji atceļ, ja tā pamatā nav starp pusēm noslēgta spēkā esoša vienošanās par šķīrējtiesu. Tādēļ pusei nav tiesību atsaukties uz apstākļiem, no kuriem, pamatojoties uz tās līdzdalību tiesvedībā bez iebildes izvirzīšanas, vai kā citādi var izsecināt, ka tā ir atturējies uz tiem atsaukties (šī paša panta otrā daļa). Atbilstošās Šķīrējtiesu likuma 34. panta daļas ir formulētas šādi:

34 § Šķīrējtiesas nolēmumu, kurš atbilstoši 36. pantam nav pārsūdzams, uz kādas no pusēm prasības pamata pilnībā vai daļēji atceļ, ja

1. tā pamatā nav starp pusēm noslēgta spēkā esoša vienošanās par šķīrējtiesu;

[..]

Pusei nav tiesību atsaukties uz apstākļiem, no kuriem, pamatojoties uz tās līdzdalību tiesvedībā bez iebildes izvirzīšanas, vai kā citādi var izsecināt, ka tā ir atturējies uz tiem atsaukties. Tas, ka puse ir iecēlusi šķīrējtiesu, vēl nenozīmē, ka tā ir atzinusi šķīrējtiesas kompetenci lemt par tai iesniegtajiem jautājumiem.

[..]

24. Šķīrējtiesu likuma 34. panta otrajā daļā ietvertais noteikums neliedz pusei atsaukties uz attiecīgo faktu, lai pamatotu spēkā neesamību atbilstoši 33. pantam.

Enerģētikas hartas nolīgums, ECT

25. 1994. gada 17. decembrī t.sk. Eiropas Kopienas (EK), Itālija, Dānija, Luksemburga un vairākas trešās valstis, kas nebija Eiropas Kopienu dalībvalstis [..], parakstīja *ECT* [..]. Šobrīd vairāk nekā 50 valstis vai starptautiskas organizācijas, piemēram, ES un *Euratom*, ir līgumslēdzējas puses. Itālija tostarp vairs nav *ECT* līgumslēdzēja puse, taču nav šaubu, ka šis fakts neietekmē strīdu pušu starpā. *ECT* stājās spēkā Eiropas Kopienās 1998. gada 16. aprīlī (skat. Padomes un Komisijas lēmumu 98/181/EK (1997. gada 23. septembris) par to, [oriģ. 9. lpp.] ka Eiropas Kopienas slēdz Enerģētikas hartas nolīgumu un

Enerģētikas hartas protokolu par energoefektivitāti un ar to saistītajiem vides aspektiem (OV 1998, L 69, 1. lpp.).

26. *ECT* tāpat ir daudzpusējs sadarbības nolīgums enerģētikas jomā. Nolīgumā ir ietverti noteikumi, kuru mērķis ir veicināt piekļuvi starptautiskajiem enerģijas tirgiem ar tirgus nosacījumiem, kā arī attīstīt atvērtu un konkurētspējīgu tirgu attiecībā uz energoiekārtām un energoproduktiem. Nolīgumā t.sk. ir ietverti šādi noteikumi, kas ir izklāstīti tulkojumā [latviešu valodā, Likuma par Eiropas enerģētikas hartas nolīgumu redakcijā, kurš pieņemts 1995. gada 13. septembrī] [..].

27. 26. pantā ir minēti noteikumi ieguldījumu strīdu izšķiršanai ieguldījumu jautājumos starp privātiem ieguldītājiem un līgumslēdzēju pusi.

26. pants Strīdu starp investoru un Līgumslēdzējusi izšķiršana

1. Strīdi, kas radušies starp Līgumslēdzējusi un citas Līgumslēdzējuses investoru jautājumā par pirmās kapitālieguldījumiem otrās teritorijā sakarā ar to, ka pirmā it kā pārkāpusi kādu no šī Nolīguma III daļas nosacījumiem, risināmi, pēc iespējas, draudzīgā veidā.

2. Ja šādus strīdus nav iespējams atrisināt saskaņā ar 1.punkta nosacījumiem trīs mēnešu laikā pēc tam, kad viena no strīdā iesaistītajām pusēm lūgusi miermīlīgu jautājuma atrisināšanu, tad strīds, pēc investora, kā strīdā iesaistītā puses izvēles, var tikt iesniegts jautājumu izšķiršanai:

a) strīdā iesaistītās Līgumslēdzējuses tiesā vai administratīvajā tribunālā [tiesā];

b) saskaņā ar jebkādu strīda atrisināšanas veidu, par kuru jau iepriekš panākta vienošanās;

c) saskaņā ar šī panta sekojošiem paragrāfiem.

3) a) Atkarībā tikai no b) un c) apakšpunktiem, katra Līgumslēdzējuse piekrīt, ka strīdu var nodot izskatīšanai starptautiskajā arbitrāžā vai samierinātājtiesā saskaņā ar šī panta nosacījumiem.

[..]

4. Ja investors izvēlas iesniegt strīdu izskatīšanai saskaņā ar punktu 2 c), viņam vēlāk rakstiski jādod sava piekrišana strīda iesniegšanai izskatīšanai:

[..]

c) arbitrācijas procesā Stokholmas Tirdzniecības Palātas Arbitrācijas Institūta uzraudzībā.

[..]

6. Saskaņā ar šī panta 4.punktu izveidotais tribunāls izlemj strīdus jautājumus saskaņā ar šo Nolīgumu un piemērojamām starptautiskās likumdošanas normām.

[..]

8. Arbitrāžas lēmumi ir galīgi un saistoši strīdā iesaistītajām pusēm. Arbitrācijas lēmumi, kas attiecas uz subfederālajām [reģionālām] valdībām vai Līgumslēdzējpusēs institūcijām, nosaka, ka Līgumslēdzējpusē var atmaksāt materiālos zaudējumus citas piešķirtās atlīdzības vietā. Visām Līgumslēdzējpusēm šādi lēmumi bez kavēšanās jārealizē un jānodrošina to obligāta izpilde sev piederošajā [savā] teritorijā.

[oriģ. 10. lpp.] 28. Tādējādi strīdus saskaņā ar *ECT* var izšķirt līgumslēdzējas puses tiesas vai strīdu var nodot izšķirt šķīrējtiesā galīga un saistoša nolēmumu pieņemšanai saskaņā ar *ECT* noteikumiem, kā arī piemērojamām starptautisko tiesību normām un principiem.

29. 16. pantā ir regulēta saistība ar citiem līgumiem.

16. pants Saistība ar citiem līgumiem

Ja divas vai vairākas Līgumslēdzējpusēs ir parakstījušas iepriekš vai arī paraksta vēlāk kādus starptautiskus līgumus, kuru nosacījumi attiecas uz šī Nolīguma III un V daļā minētajiem gadījumiem:

1. nekas šī Nolīguma III un V daļā netiks interpretēts tā, lai tas aizstātu jebkuru nesaderīgu šādu gadījumu traktējumu šajā otrā līgumā un jebkuras tiesības strīdu risināšanai saskaņā ar šo līgumu, un

2. nekas šī otra līguma nosacījumos netiks interpretēts tā, lai tas aizstātu jebkuru nesaderīgu šī Nolīguma III un IV daļas nosacījumu un jebkuras tiesības strīdu risināšanai saskaņā ar šo Nolīgumu, ja jebkurš no šiem nesaderīgajiem nosacījumiem ir labvēlīgāks attiecībā pret investoru vai investīciju.

30. Visbiežāk piemērotās materiālo tiesību normas tādā kā iesniedzējtiesas izskatīšanā esošā lieta ir *ECT* 10. panta 1. punkts.

10. pants Investīciju veicināšana, aizsardzība un attieksme pret tām

1. Katra Līgumslēdzējpusē saskaņā ar Hartas mērķiem un principiem un šī Nolīguma nosacījumiem veicinās un izveidos stabilus, taisnīgus, labvēlīgus un skaidrus apstākļus citu Līgumslēdzējušu investoriem, lai tie varētu izdarīt investīciju tai piederošajā teritorijā. Šādi apstākļi ietvers saistības vienmēr izturēties pret citu Līgumslēdzējušu investīcijām godīgi un taisnīgi. Šādas investīcijas baudīs arī nepārtrauktu aizsardzību un drošību, un neviena Līgumslēdzējpusē nekādā veidā ar nepamatotu vai

diskriminējošu rīcību netraucēs to vadību, izmantošanu vai rīcību ar tām. Nekādā gadījumā pret šīm investīcijām nedrīkst izturēties mazāk labvēlīgi, kā to prasa starptautiskā likumdošana [tiesības], kā arī attiecīgās Līgumslēdzējpusēs starptautiskās saistības. [...] Līgumslēdzējpusēs [...] pild[a] jebkādas saistības, ko tās uzņēmušās pildīt attiecībā pret [investoru] vai [jebkuru] citu Līgumslēdzējušu investoru investīcijām

[..]

Vajadzība vērsties ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu

31. Iesniedzējtiesas izskatīšanā esošajā lietā rodas jautājums, vai *ECT*, kas ir daļa no Savienības tiesību sistēmas, ir jāinterpretē tādējādi, ka 26. pants attiecas arī uz strīdu starp Eiropas Savienības dalībvalsti, no vienas puses, un citas dalībvalsts ieguldītāju, no otras puses, saistībā ar šī ieguldītāja ieguldījumu pirmajā minētajā dalībvalstī.

32. Turklāt, ja *ECT* 26. pants attiecas uz minētajiem strīdiem, rodas arī jautājums, vai Savienības tiesības nepieļauj šādu šī panta interpretāciju Savienības iekšējās situācijās vai [oriģ. 11. lpp.] panta piemērošanu Savienības iekšējā strīdā. Tiesas attīstīto principu un nostājas spriedumā lietā *Achmea* pamatā bija divpusējs ieguldījumu nolīgums, kas bija piemērojams attiecībās starp divām Eiropas Savienības dalībvalstīm. *ECT* ir daudzpusējs ieguldījumu nolīgums un atšķirībā no *Achmea* spriedumā aplūkotā divpusējā nolīguma, vairums tā līgumslēdzēju pušu nav un nav bijušas Savienības dalībnieces. No divpusējā nolīguma *ECT* atšķiras arī ar to, ka to ir noslēgušas gan Eiropas Kopienas (šobrīd – Savienība), gan tās dalībvalstis. Turklāt saskaņā ar *ECT* prasītājs strīdu izšķiršanai var izvēlēties vai nu vērsties šķīrējtiesā, vai arī valsts tiesā. Tādējādi Savienība ir līdzdarbojusies *ECT* noslēgšanā un ir piekritusi 26. pantā paredzētajai strīdu izšķiršanas kārtībai, kļūstot par līgumslēdzēju pusi.

33. Šajā ziņā, pat ņemot vērā Tiesas pausto nostāju *Achmea* spriedumā, nav skaidrs vai noskaidrots, kā interpretēt Savienības tiesības.

34. Visbeidzot lietā, ko izskata iesniedzējtiesa, rodas jautājums, kāda ir Savienības tiesību, it īpaši Savienības tiesību pārākuma principa un prasības par tā iedarbību ietekme, piemērojot Šķīrējtiesu likuma 34. panta otrajā daļā minēto preklūzijas normu, proti, vai Savienības tiesības nepieļauj, ka attiecīgās lietas puse, izvirzīdama iebildi, nevar atsaukties uz to, ka vienošanās par šķīrējtiesu noslēgšana vai šī vienošanās kā tāda nav saderīga ar Savienības tiesībām. Šajā ziņā iesniedzējtiesa konstatē, ka lietā *Högsta domstolen* (Augstākā tiesa, Zviedrija) 2020. gada 4. februārī lietā T-1569-19 nolēma vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu un ka šajā stadijā šim Tiesas nolēmumam varētu būt nozīme arī lietā, ko šobrīd izskata iesniedzējtiesa. Katrā ziņā līdz brīdim, kamēr Tiesas sniegs atbildi, nav skaidrs vai noskaidrots, kā lietā, ko izskata iesniedzējtiesa, interpretēt Savienības tiesības.

35. Šādos apstākļos iesniedzējtiesa uzskata par vajadzīgu vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu no visiem iepriekš minētajiem aspektiem.

[oriģ. 12. lpp.] Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniedzējtiesa lūdz Tiesu sniegt prejudiciālu nolēmumu uz šādiem prejudiciāliem jautājumiem:

1. Vai *ECT* ir jāinterpretē tādējādi, ka 26. pantā paredzētā šķīrējtiesas klauzula, saskaņā ar kuru līgumslēdzēja puse piekrīt strīda izšķiršanai starptautiskā šķīrējtiesā starp līgumslēdzēju pusi un citas līgumslēdzējas puses ieguldītāju par šī ieguldītāja ieguldījumu pirmās minētās līgumslēdzējas puses teritorijā, attiecas arī uz strīdu starp Eiropas Savienības dalībvalsti un citas Eiropas Savienības dalībvalsts ieguldītāju?

Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša:

2. Vai LES 19. un 4. panta 3. punkts, kā arī LESD 267. un 344. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā *ECT* 26. pantā paredzētā šķīrējtiesas klauzula vai šīs klauzulas piemērošana, ja ieguldītājs no Eiropas Savienības dalībvalsts, rodoties strīdam par ieguldījumu citā Eiropas Savienības dalībvalstī, atbilstoši 26. pantam pret šo pēdējo minēto dalībvalsti var uzsākt tiesvedību šķīrējtiesā, kuras kompetenci un nolēmumu šai dalībvalstij ir pienākums atzīt?

Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša:

3. Vai Savienības tiesības, it īpaši Savienības tiesību pārākuma princips un prasība par tā iedarbību ir jāinterpretē tādējādi, ka tām ir pretrunā tādas valsts tiesību normas kā Šķīrējtiesu likuma 34. panta otrajā daļā ietvertā preklūzijas norma piemērošana, ja šādas piemērošanas rezultātā puse lietā par tiesību akta atcelšanu, izvirzot iebildi, nevar atsaukties uz to, ka nav spēkā esošas vienošanās par šķīrējtiesu, jo šķīrējtiesas klauzula vai priekšlikums par šķīrējtiesu saskaņā ar *ECT* 26. pantu nav spēkā vai nav piemērojami to nesaderības ar Savienības tiesībām dēļ?